

ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN — POLONIA

VOL. XVIII, 36

SECTIO D

1963

Biblioteka Główna Akademii Medycznej w Lublinie
Dyrektor: dr Stanisław Kowalczyk

Stanisław KOWALCZYK

Biblioteka Lubelskiego Towarzystwa Lekarskiego

Библиотека Люблинского медицинского общества

The Library of the Lublin Medical Society

Lubelskie Towarzystwo Lekarskie, założone w roku 1874 w ciągu swej długoletniej działalności miało poważne osiągnięcia na polu naukowym. Warsztatem pracy naukowej członków była biblioteka. Jej założenie datuje się niemal od chwili powstania Towarzystwa.

Już na trzecim kolejnym posiedzeniu w dniu 4 września 1874 r. sekretarz Towarzystwa dr Józef Talko podał do wiadomości zebranych, iż dla założenia biblioteki Towarzystwa następujące osoby ofiarowały książki lekarskie: dr Adam Jentys 8 dzieł i *L'abeille médicale* z r. 1862, 1863, 1864; dr Adam Pankiewicz *Wojenno-medycynski Żurnał* od r. 1840 70 tomów; dr Józef Talko 15 dzieł, *Zapiski wraczebných nauk* (1845—1848) ks. 10. *Protokóły tow. Lek. Irkuckich*, *Protokóły konferencyj med.-chir. Akademii, Kijewskije Uniwersytetskije Izwiestia* (12 ks.) 21 rozmaitych rozpraw i broszur i prawie wszystkie swoje artykuły zebrane w jedną księgę. Pani Karolina Krzyżanowska wdowa po doktorze Leopoldzie, nadesłała 116 książek: *Schmidt's Jahrbücher* 1853—1866 (96 ks.), *L'abeille medicale* 1845—1858 (5 ks.), *Gravell's Notizern* 1851—1867 (13 ks.), *Deutsche Klinik* 1853 i 1857 (2 ks.). Postanowiono podziękować ofiarodawcom.¹ Wymienione dary stanowiły początek biblioteki Towarzystwa Lekarskiego Lubelskiego. Zbiory te szybko powiększały się napływającymi licznymi darami od członków Towarzystwa, dziełami z zakupu oraz nielicznymi

¹ Protokół trzeciego posiedzenia Towarzystwa Lekarzy gub. Lubelskiej, z dnia 4 września 1874 roku. *Medycyna*, T. 2: 1874, nr 43, ss. 702—703.

rocznikami prenumerowanych przez Towarzystwo czasopism lekarskich. W pierwszym roku biblioteka zaprenumerowała 7 czasopism: 1. „Gazette des Hopitaux”, 2. „Berliner Klinische Wochenschrift”, 3. „Wiener medizinische Wochenschrift”, 4. „Przegląd Lekarski”, 5. „Pamiętnik Tow. Lek. Warsz.”, 6. „Sowremiennaja Medicina”, 7. „St. Petersburg pharmazeutische Zeitschrift”.

Po roku działalności Towarzystwa biblioteka posiadała już 591 tomów dzieł oraz roczników czasopism.² Następnie Towarzystwo Lekarskie Warszawskie ofiarowało dublety ze swej biblioteki w ilości 986 dzieł w 2011 tomach. Biblioteka dalej otrzymywała dary. Księgarz Arc t ofiarował 42 tomy. Po dwu latach biblioteka liczyła ogółem 3001 tomów i prenumerowała 11 czasopism lekarskich.³

Na trzecim dorocznym posiedzeniu w dniu 4 lipca 1877 r. prezes Towarzystwa dr Juliusz Kwaśniewski tak charakteryzował zbiory biblioteczne: „Z wykazu bibliotecznego, który pracowicie i skrzętnie ułożył kol. Jaworowski bibliotekarz Towarzystwa, przekonacie się panowie, że w razie jakiegokolwiek pracy naukowej, dzieł odpowiednich nie zbraknie”. Następnie wymienił dzieła z poszczególnych dyscyplin naukowych jak np.: z anatomii dzieł 40, tomów 61, balneologii dzieł 158, tomów 167, z chirurgii dzieł 303, tomów 316, z patologii i terapii dzieł 298, tomów 429, z farmakologii i farmacji dzieł 94, tomów 114, czasopism tytułów 53, tomów 881, encyklopedii i słowników 16, tomów 199. Wreszcie podał ogólną liczbę zbiorów: dzieł 1520 w 3425 tomach.⁴

Jest to bardzo duży wzrost zbiorów w tak krótkim okresie. Zdecydowały o tym przede wszystkim liczne dary od członków Towarzystwa oraz niektórych redakcji czasopism lekarskich w kraju. Ważniejsze dary wpływające do biblioteki w ciągu lat stanowią księgozbiory prywatne, które ofiarowywali członkowie Towarzystwa, lub rodziny po ich śmierci. Oto niektóre z nich: Prof. dr Ignacy Baranowski (Warszawa) honorowy członek Lubelskiego Towarzystwa Lekarskiego, Lublinianin z pochodzenia, zmarły w 1919 roku ofiarował Towarzystwu swoją bibliotekę i na sprowadzenie jej do Lublina legował rejentalnie 1000 rubli. Zbiory te wynosiły około 2000 tomów.⁵ Wraz ze zbiorami przekazanymi

² Roczne posiedzenie Towarzystwa Lekarzy Guberni Lubelskiej 5 lipca 1875 r. Rok pierwszy. Lublin 1875, s. 6.

³ Roczne posiedzenie Towarzystwa Lekarzy Guberni Lubelskiej 4 lipca 1876 r. Rok drugi. Warszawa 1876.

⁴ Towarzystwo Lekarskie w Lublinie. III doroczne posiedzenie Tow. Lekarskiego gub. Lubelskiej dnia 4 lipca 1877 r. Gazeta Lekarska. T. 24:1878, nr 20, ss. 315—316.

⁵ Pamiętnik Jubileuszu Lubelskiego Towarzystwa Lekarskiego 1847—1924. Lublin 1925, s. 13.

Towarzystwu przekazany był prawdopodobnie katalog książek opracowany przez prof. Baranowskiego zawierający 291 pozycji.⁶ Kazimierz Chełchowski z Lublina ofiarował 70 dzieł przeważnie treści akuszerskiej i ginekologicznej; Feliks Głogowski z Lublina ofiarował 293 dzieła w 595 tomach; zbiory Aleksandra Janiszewskiego, członka honorowego Towarzystwa przeszły do biblioteki Towarzystwa po jego śmierci; Felicjan Suligowski zapisał swoje zbiory — 111 dzieł w 163 tomach; po śmierci Karola Zagórskiego wdowa ofiarowała dzieła treści lekarskiej; Julian Zdanowicz z Opola Lubelskiego zapisał swój księgozbiór Towarzystwu; po śmierci Tomasa Żylińskiego przekazano dzieł 210 w 302 tomach. Dalej należy dodać, że niektórzy członkowie regularnie przekazywali do czytelni T-wa prenumerowane przez siebie czasopisma lekarskie np.: dr Marek Arnsztein — „Münchener Medizinische Wochenschrift”, dr Kazimierz Jaczewski „Archiwum Polskie Nauk Biologicznych i Lekarskich”, „Czasopismo Lekarskie”, „Krytykę Lekarską”, dr Aleksander Jaworowski przekazywał „Przegląd Lekarski”.

Od poszczególnych redakcji biblioteka otrzymywała bezpłatnie czasopisma: „Kronikę Lekarską”, „Nowiny Lekarskie”, „Gazetę Lekarską”, „Medycynę”, „Ginekologię”, „Przegląd Dentystyczny”, „Časopis Lékařuv Českých”. W roku 1901/2 redakcja „Kroniki Lekarskiej” ofiarowała do biblioteki Towarzystwa roczniki rozmaitych czasopism lekarskich: polskich 10, francuskich 13, niemieckich 16, angielskich 4, rosyjskich 11.⁷ Dary stanowiły poważną pozycję przybytków.

Towarzystwo stale uzupełniało zbiory biblioteczne, przeznaczając co-rocennie na ten cel pewne fundusze w swym budżecie. Politykę zakupów charakteryzuje następujące sprawozdanie komisji bibliotecznej: *Przy wyborze dzieł do zakupu kierowaliśmy się przeświadczeniem, że przede wszystkim Biblioteka Tow. Lek. Lub. posiadać powinna wszystkie dzieła lekarskie oryginalne polskie, ukazujące się w danej chwili, a z dzieł cudzoziemskich traktujące o przedmiotach, mogących obchodzić ogół lekarzy, a ze względu na wysoką cenę dla każdego pojedynczego członka Towarzystwa niedostępne. Zresztą, pod tym względem wszyscy koledzy*

⁶ Jest to katalog „klamrowy”, wymiar 17,5 × 11 cm. Opis zawiera: autora, tytuł dzieła, miejsce i rok wydania oraz wydawcę. Katalog ten obecnie znajduje się w zbiorach specjalnych Biblioteki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, poz. 4, a 114 dzieł opisanych w tym katalogu w Bibliotece Głównej Akademii Medycznej w Lublinie.

⁷ Protokół rocznego posiedzenia Towarzystwa Lekarzy gub. lubelskiej z dnia 4 VII 1902 r. Kronika Lekarska, 1903, z. 9, s. 365.

mają możliwość wyrazić swoje życzenie w zaprowadzonej przez komisję księżce żądań”.⁸

A oto dzieła, które przybyły do biblioteki z zakupu w ciągu roku 1902/3 wymienione w sprawozdaniu jako ważniejsze nabytki:

Biegański: „Wykłady o chorobach zakaźnych ostrych”, 2 t.

Korczyński: „Zarys balneoterapii krajowej”, 1 t.

Krysiński: „Słownictwo anatomiczne”, 3 t.

Jaworski: „Podręcznik chorób żołądka”, wyd. II I t.

Cybulski: „Fizjologia człowieka”, wyd. II, I t.

Załęski: „Królestwo Polskie pod względem statystycznym” 2 t.

Boucharde: „Traite de Pathologie generale”, 6 t.

Cornil-Ranvier: „Manuel d'histologie pathologique”, 2 t.⁹

Następne źródło nabytków — to wymiana. Na tej drodze Towarzystwo otrzymało „Gazetę Lekarską”, „Časopis Lékařuv Českyh” oraz sprawozdania z prac i czynności towarzystw lekarskich, a mianowicie: Akuszerów Gynekologów w Kijowie, Chirurgów imienia Pirogowa w Petersburgu, Dońskich w Nowoczersku, Kaukaskich, Kazańskich Neuropatologów, Psychiatrów w Moskwie, m. Kercz, Kijowskich, Kurskich, Lekarzy Ruskich w Warszawie, Nowogrodzkich, Odeskich, Pediatrów w Petersburgu, Podolskich, Rianzańskich, Ruskich, Russkich Lekarzy w Petersburgu, Symbirskich, Wileńskich, Wschodniej Syberii w Irkucku. Towarzystwa Farmaceutycznego w Petersburgu.¹⁰

Na drodze wymiany międzybibliotecznej Towarzystwo otrzymało z Biblioteki im. H. Łopacińskiego w Lublinie dzieła lekarskie z daru dra Siedlewskiego, w zamian samo ofiarowało dzieła ogólnonaukowe w liczbie 240 tomów. Dar dra Siedlewskiego wynosił 410 tomów, lecz było tam sporo dzieł treści historycznej i oczywiście cały ten księgozbiór przeszedł do biblioteki Towarzystwa Lekarskiego.

Wzrost zbiorów bibliotecznych Towarzystwa daje się częściowo zilustrować danymi statystycznymi bądź z opublikowanych roczników, bądź danych znajdujących się w rękopiśmiennych protokołach. Należy jednak od razu wyjaśnić, że w sprawozdaniach ze stanu biblioteki nie za wszystkie lata podane są w protokołach dane liczbowe. W dość licznych przypadkach bywa tylko wzmianka, że bibliotekarz odczytał sprawozdanie ze stanu biblioteki. Jakkolwiek dane te nie są kompletne, to jednak

⁸ Sprawozdanie ze stanu biblioteki Towarzystwa Lekars. Lubels. i z czynności Komisji Bibliotecznej tegoż Towarzystwa w roku 1902/3, przedstawione na zebraniu rocznym Towarzystwa Lekarskiego Lubelskiego w dniu 4 lipca 1903 roku. Kronika Lekarska. R. 25 : 1904, z. 7, s. 329.

⁹ Tamże, s. 327.

¹⁰ S. Kowalczyk: Biblioteka Lubelskiego Towarzystwa Lekarskiego 1874—1950 (maszynopis przyjęty do druku).

dają pewien obraz wzrostu księgozbioru i rozwoju biblioteki uwzględniając dane za 26 lat z różnych okresów. W sprawozdaniach rocznych publikowanych czy też w protokołach rekoپیsmiennych podawane są jako jednostki obliczeniowe dzieła i tomy. Dane te zestawiono w tab. 1.

Biblioteka Lubelskiego Towarzystwa Lekarskiego, jako biblioteka specjalistyczna, gromadziła zbiory z zakresu medycyny oraz nauk pokrewnych. Wśród zbiorów znajduje się wiele cennych dla badacza

Tab. 1. Wzrost księgozbioru

Rok	Liczba		Rok	Liczba	
	dzieł	tomów		dzieł	tomów
1875	139	591	1904	4160	6214
1876	***	3001	1912	6353	9876
1877	1520	3245	1914	6826	10486
1878	1577	3302	1915	6884	10566
1883	1735	3586	1916	6899	10574
1884	1963	4091	1917	6899	10574
1885	1973	***	1918	6899	10574
1886	2476	5022	1919	6985	10677
1887	2036	4219 *	1921	7777	11930
1888	2047	4230	1922	8224	12387
1889	2157	5000	1924	8239	12412
1890	2224	***	1934	8522	12871
1903	3510	***	1939	***	14000 **

* Wyłączono dublety, stan ilościowy zmniejszył się.

** W korespondencji w roku 1939 wymienia się ogólnie tę liczbę tomów

*** Brak danych.

historii medycyny pozycji z XVIII i XIX w. Z druków polskich mamy: „Zbiór aforyzmów lekarskich Hipokratesa”, Warszawa 1743; Tissot — „Higiena”, drukowana w Warszawie u XX Pijarów w roku 1773. Z druków polskich jest znaczna ilość dzieł wydanych w Wilnie. Druki wileńskie obejmują wydawnictwa Imperatorskiego Uniwersytetu w Wilnie po 1803 r. oraz inne wydawnictwa, wśród których znajdują się liczne dysertacje doktorskie z lat 1818 i następnych, Ustawy Towarzystwa Medycznego Wileńskiego z 1806 r., oraz Pamiętniki Towarzystwa Lekarskiego Wileńskiego z 1818—1821.

Mówiąc o drukach polskich, należy wymienić niektórych autorów, sławnych uczonych, bądź zasłużonych społeczników lekarzy, których prace zasilają księgozbiór Towarzystwa Lekarskiego. Są między nimi: dzieła Józefa Dietla (wyd. Kraków 1852), Ludwika Neugebauera (chirurgia 1861) i Józefa Mianowskiego (Wilno — prace o złamaniu kości). Oddzielnie należy podkreślić taką pozycję, jak

pierwsza polska bibliografia lekarska „Zbiór wiadomości do historii sztuki lekarskiej w Polsce”, opracowana przez Ludwika Gąsiorowskiego, wydana w 4 tomach w Poznaniu w latach 1839—1855. Z dzieł wydanych za granicą są dzieła drukowane w Lugdunie 1752 r., w Lozannie z 1763 r. (dzieło ftyzjatryczne), w Paryżu 1777 r., w Lipsku 1790 r. i w Wiedniu 1793 r.

Cennymi pozycjami biblioteki były zbiory dziewiętnastowieczne. Poważną grupę medycznej literatury stanowią dzieła wydawane w Lipsku, Wiedniu, Erfurcie, Berlinie oraz we Wrocławiu. Są tu dzieła medyczne pisane przez słynnych uczonych: R. Virchova, F. Niemeyera (patologia), Wilhelma Wundta, Feliksa Hoppe-Seylera, Friedricha Hildebranda (anatomia), H. Helmholtza (okulistyka), Christopa Wilhelma Huffelanda (położnictwo i ginekologia), Hugona Zimssena, następnie leksykony, encyklopedie lekarskie w języku niemieckim, francuskim (Copland wyd. w 1834 r.), Dictionaire de Medicine et Chirurgie (1821—1828), dysertacje doktorskie z Dorpatu, a wśród nich prace Polaków m. in. prof. Ignacego Baranowskiego: *Nonnulla de lentis, humore aqueto imbibito, post cataractarum operationes intumescencia*. Dorpati 1858.

Biblioteka Towarzystwa miała w swych zbiorach poważną ilość czasopism. Najliczniej reprezentowane były czasopisma polskie (48 tytułów), i niemieckie (45 tytułów). Oto niektóre tytuły czasopism polskich: „Czasopismo Lekarskie”, „Gazeta Lekarska”, „Kronika Lekarska”, „Medycyna”, „Nowiny Lekarskie”, „Polska Gazeta Lekarska”, „Przegląd Lekarski”, „Tygodnik Lekarski”, „Warszawskie Czasopismo Lekarskie” i in. Ważniejsze tytuły czasopism zagranicznych: „Berliner Klinische Wochenschrift”, „Klinische Wochenschrift”, „Medizinische Zeitschrift”, „Münchener Medizinische Wochenschrift”, „Therapie der Gegenwart”, „Wiener Klinische Wochenschrift”, „Gazette Medicale de Paris”, „Journal Complementaire du Dictionaire des Sciences”, z rosyjskich: „Chirurgija”, „Nowyje w medicinie” i in.

Polityką gromadzenia zbiorów bibliotecznych kierowała komisja biblioteczna Towarzystwa. Ona decydowała ostatecznie o zakupie książek i prenumeracie czasopism, ona ustalała, które dzieła przeznaczone były tylko do wyłącznego czytania na miejscu, zarządzała dni i godziny otwierania biblioteki, decydowała jakie mają być w bibliotece prowadzone księgi biblioteczne oraz przeprowadzała kontrolę księgozbioru i przedkładała na walnym rocznym zebraniu protokół przeprowadzonej rewizji biblioteki.¹¹

¹¹ Sprawozdanie ze stanu biblioteki..., ss. 328—329.

Na podstawie dobrze zachowanych zbiorów bibliotecznych, które zostały przekazane Bibliotece Naukowej Akademii Medycznej w Lublinie oraz na podstawie protokółów posiedzeń Towarzystwa nie trudno jest stwierdzić, że w Bibliotece Towarzystwa Lekarskiego od początku jej założenia panował ład, porządek i mrowcza praca bibliotekarzy. W roku 1885 wydany został drukiem pierwszy katalog biblioteki, bardzo starannie opracowany przez bibliotekarza dr Aleksandra Jaworowskiego. Katalog ten obejmuje 1973 pozycje i ułożony jest według dziesięciu głównych działów. Jest to katalog systematyczny, w Regulaminie Towarzystwa nazwany „*umiejętnościowym*”. W roku 1891 zostało wydane drukiem Dopełnienie I do katalogu Biblioteki Towarzystwa Lekarskiego Lubelskiego ułożone przez bibliotekarza dr Kazimierza Jaczewskiego. Dopełnienie obejmuje 212 pozycji od nr 1974 do 2185. Układ Dopełnienia taki sam jak w katalogu Jaworowskiego. W roku 1896 wyszło drukiem Dopełnienie II opracowane przez bibliotekarza dr Jakuba Cynberga. Dopełnienie obejmuje następne kolejne pozycje od nru 2186 do nru 3179 (944 poz.). Układ jak w dwu poprzednich katalogach. W katalogach przeważają dzieła w obcych językach (60—65^{0/6}), szczególnie dużo jest dzieł w języku niemieckim.

Udostępnienie zbiorów bibliotecznych normuje Regulamin Towarzystwa. Regulamin ustala oddzielnie zasady wypożyczania książek, a oddzielnie zasady korzystania z czasopism w czytelnii. Książki wypożyczane były na okres 3 miesiące, termin zwrotu mógł być przedłużony na dalsze 3 miesiące, o ile w tym czasie nie było zapotrzebowania innych czytelników na to samo dzieło. Jednorazowo czytelnik mógł wypożyczyć najwyżej 10 tomów.

Czasopisma udostępniano w czytelnii. Tygodniki i dwutygodniki układane były w czytelnii przez okres 4 tygodni, miesięczniki przez 3 miesiące. Po tym okresie pojedyncze numery czasopism były włączane do zbiorów i mogły być wypożyczane.¹² Na podstawie zbadanych materiałów nie udało się ustalić w jakim stopniu zbiory były wykorzystane przez członków Towarzystwa. Regulamin przewiduje (§ 68 pkt 4), że bibliotekarz obowiązany jest prowadzić księgę kontroli dzieł wypożyczonych. Niewątpliwie księga taka była prowadzona, niestety nie udało się jej odnaleźć. W niektórych rocznych sprawozdaniach bibliotekarz podawał, że wypożyczono 40 dzieł. W innym sprawozdaniu była wzmianka, że bardziej wykorzystana była podręczna biblioteka. Od roku 1924 Towarzystwo miało swą siedzibę w pomieszczeniu innym niż mieściła

¹² Regulamin Towarzystwa Lekarskiego guberni Lubelskiej, zatwierdzony przez ogólne zebranie w d. 4 maja 1903 r. Kronika Lekarska. R. 25 : 1904, z. 4, ss. 184—185.

się biblioteka.¹³ Taki stan mógł mieć wpływ na mniejsze wykorzystanie zbiorów bibliotecznych.

Biblioteka Lubelskiego Towarzystwa Lekarskiego przestała istnieć w roku 1950, tj. po powzięciu uchwały o przekazaniu księgozbioru Akademii Lekarskiej (potem Medycznej).¹⁴ Akademia Medyczna została powołana do życia z dniem 1 stycznia 1950 r. i w skład jej weszły wydziały Lekarski i Farmaceutyczny Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Równocześnie powstała Główna Biblioteka Naukowa Akademii Medycznej, która przejęła zbiory Wydziału Lekarskiego, a wśród nich zbiory Towarzystwa Lekarskiego. Z 35 list akcesyjnych, znajdujących się w aktach Biblioteki Akademii Medycznej wynika, że biblioteka ta przejęła z Towarzystwa Lekarskiego druków zwartych ogółem 6646 woluminów oraz 140 tytułów czasopism w tym: polskich — 48 tyt., niemieckich — 45 tyt., rosyjskich — 23 tyt., francuskich — 21 tyt., czeskich — 2 tyt., angielskich — 1 tyt. Z danych tych wynika, że część zbiorów Biblioteki Lubelskiego Towarzystwa uległa w czasie okupacji rozproszeniu (około 40%), ale około 60% zbiorów weszło do zbiorów Biblioteki Naukowej Akademii Medycznej w Lublinie.¹⁵

Włączenie tak znacznej części księgozbioru Towarzystwa Lekarskiego do zbiorów Biblioteki Akademii Medycznej od razu uczyniło ją poważnym warsztatem pracy naukowej uczelni. Dobrze się stało, że taki właśnie, a nie inny los spotkał zbiory biblioteczne Towarzystwa Lekarskiego. Książki bezdomne — znów zaczęły żyć i służyć nauce polskiej. W Bibliotece Akademii Medycznej znajdują się także dwa portrety zasłużonych bibliotekarzy, honorowych członków Towarzystwa: dr Aleksandra Jaworowskiego i dr Kazimierza Jacewskiego.

Dr Aleksander Jaworowski (1849—1924) 50 lat należał do Towarzystwa Lekarskiego. Wybrany na bibliotekarza dnia 4 lipca 1877 r. pełnił tę funkcję nieprzerwanie przez lat 12, w późniejszym okresie bywa wybierany ponownie i godność bibliotekarza piastuje w latach 1915—1918, 1920. Jako bibliotekarz opracował i wydał nakładem Towarzystwa Katalog Biblioteki Towarzystwa Lekarskiego Lubelskiego.¹⁶

¹³ Towarzystwo odbywało swe posiedzenia w lokalu Izby Lekarskiej, biblioteka mieściła się w gmachu Trybunału.

¹⁴ Protokół z dorocznego Walnego Zebrania Towarzystwa Lekarskiego odbytego w dn. 18 I 1950 r. Księga protokółów posiedzeń członków Lubelskiego Towarzystwa Lekarskiego za lata 1946—1950.

¹⁵ S. Kowalczyk: Biblioteka Akademii Medycznej w Lublinie. Biuletyn Głównej Biblioteki Lekarskiej, R. 9:1960, s. 558.

¹⁶ Dane biograficzne szczegółowe znajdują się w pracy: S. Kowalczyk: Dr Aleksander Jaworowski bibliotekarz Lubelskiego Towarzystwa Lekarskiego. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska. Sec. D. 15:1959, ss. 1—5.

Dr Kazimierz J ac z e w s k i (1862—1934) aktywny działacz Towarzystwa Lekarskiego w roku 1891 wydał nakładem Towarzystwa Dopełnienie I do Katalogu Biblioteki.¹⁷ W okresie międzywojennym dr J a c z e w s k i walczył aktywnie o ustawę biblioteczną. Wysoko cenił pracę bibliotekarza. Sprawę obsady kierowniczego stanowiska w bibliotece przez specjalistę-bibliotekarza traktował jako warunek nieodzowny należyciego funkcjonowania biblioteki i właściwej obsługi czytelników.¹⁸

Biblioteka Lubelskiego Towarzystwa Lekarskiego w środowisku takim jak Lublin, gdzie nie było w owych latach zbiorów bibliotecznych z tej dziedziny wiedzy, spełniała poważną rolę, dawała członkom Towarzystwa podstawy do kontynuowania pracy naukowej i podnoszenia sztuki lekarskiej na wyższy poziom.

РЕЗЮМЕ

Люблинское медицинское общество, основанное в 1874 году на протяжении своей многолетней деятельности имело большие научные достижения. Научная работа членов Общества сосредоточивалась в библиотеке, которая была создана одновременно с возникновением Медицинского общества. В начале библиотечный фонд пополнялся за счет книг, которые дарили члены Общества, Варшавское медицинское общество, редакции журналов, а в дальнейшем библиотека увеличивала свои накопления путем покупки новых книг и подписки на журналы. Общество заботливо пополняло библиотечный фонд, ежегодно выделяло для этой цели определенные суммы денег из своего бюджета. В 1939 году библиотечный фонд исчислялся 14.000 томами. Во время оккупации часть библиотечного фонда была потеряна.

Библиотека Общества, как библиотека определенного направления, собирала книги и другие издания в отрасли медицины и смежных наук. В библиотечном фонде было много изданий XVIII—XIX вв., ценных для исследователей истории медицины.

На основании хорошо сохранных книг, а также на основании протоколов заседаний общества не трудно констатировать, что в библиотеке с самого ее начала был порядок, велась кропотливая работа. В 1885 году впервые издан типографски библиотечный каталог, составленный доктором Александром Яворовским, в 1891

¹⁷ Dane biograficzne szczegółowe znajdują się w pracy: S. Kowalczyk: Z dziejów jednej biblioteki „Kamena”. R. 28:1961, nr 8, s. 5 i 8.

¹⁸ Na wniosek autora pracy, poparty przez Zarząd Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Lublinie, jedna z ulic Lublina została nazwana im. Dr Kazimierza Jaczewskiego. Uchwała Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Lublinie z dnia 14 lipca 1960 r.

году было издано Дополнение I, составленное доктором К а з и м е ж е м Я ч е в с к и м, а в 1896 году — Дополнение II, составленное Я к у б о м Ц и н б е р г о м.

Библиотека Люблинского медицинского общества перестала существовать в 1950 году, ее фонд: 6646 томов и 140 названий журналов был передан Медицинской Академии в Люблине. Заслуженными библиотекарями были почетный члены Общества доктор Александр Яворовски и доктор К а з и м е ж Я ч е в с к и — выдающиеся культурно-общественные деятели.

S U M M A R Y

The Lublin Medical Society, founded in 1874, had many important achievements in medical science. The Library helped the members of the Society in making advances in medical field due, among others, to the excellent collections of the Library, which was almost as old as the Society itself.

At the beginning of its existence the collections of the Library consisted of donations from members of the Society, the Warsaw Medical Society, publications offices and of volumes purchased or subscribed to by the Library. The Society contributed to the collection of the Library by spending some funds for this purpose. During the German occupation a part of them was destroyed.

The Library of the Society collected volumes in the field of medicine, as well as in other related disciplines. There were, among others, volumes printed in the XVIII and XIXth centuries, some of them being of great value for the student of the history of medicine.

The volumes and the minutes of the Society, which have been preserved, are evidence of the good order in the Library and of the painstaking work of its staff. In 1885 the first catalogue was issued by Dr Aleksander Jaworowski to which Supplement I was added by Dr Kazimierz Jaczewski in 1891 and Supplement II by Dr Jakub Cynberg in 1896.

The Library of the Lublin Society ceased to exist in 1950. Its collections consisting of 6,646 books and 140 periodicals were passed over to the library of the Medical Academy, Lublin. Dr. Aleksander Jaworowski as well as Dr Kazimierz Jaczewski contributed considerably to the development of the Library; both were honorary members of the Society, and took active part in the social and cultural life of Lublin.